

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied gemeente Menameradiel

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

25 januari 2018 / projectnummer: 3267

1. Oordeel over het milieueffectrapport

De gemeente Menameradiel¹ wil een nieuw bestemmingsplan buitengebied opstellen. Daarin wil zij bestaande agrarische bedrijven ontwikkelruimte bieden (uitbreiding bouwvlakken bij recht naar 1,5 hectare en grondgebonden bedrijven via een afwijkingsbevoegdheid ontwikkelruimte tot 3 hectare). Ook wil de gemeente meer uitwisseling van functies (wonen, werken, recreatie) mogelijk maken. Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')² zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.³

Wat blijkt uit het MER?

De milieueffecten van het voornemen zijn in het MER over het algemeen nihil/negatief beoordeeld. Voor de aspecten waar negatieve effecten zijn te verwachten, zoals voor natuur, geur en landschap, zijn in het voorontwerpbestemmingsplan regels opgenomen om deze effecten te beperken. Met de regel dat bij bouwvlakvergroting de depositie van stikstof ten opzichte van de bestaande situatie niet toe mag nemen met meer dan 0,05 mol/ha/jaar worden negatieve effecten op de natuur door depositie van stikstof vermeden. Door deze regel worden ook de geuremissies beperkt. Bij uitbreiding van agrarische erven boven de 1,5 hectare wordt via een landschaps- en erfinrichtingsplan (Nije Plaets) gezorgd voor voldoende landschappelijke inpassing.

Oordeel over het MER

De Commissie is van oordeel dat in het MER de milieueffecten van het voornemen voor het grootste deel voldoende zijn beschreven. Terecht is aangegeven dat uitgesloten moet worden dat Natura 2000-gebieden extra met stikstof worden belast als gevolg van uitbreiding van agrarische bedrijven waarvoor het bestemmingsplan de ruimte biedt. Het MER geeft echter nog onvoldoende navolgbare informatie om te kunnen beoordelen of de potentiële uitbreidingsruimte correct is bepaald. Deze informatie acht zij zowel voor de betreffende bedrijven als voor de omgeving van belang en is essentieel voor het te nemen besluit. De Commissie adviseert daarom in een aanvulling op het MER deze informatie alsnog te presenteren en pas daarna een besluit te nemen.

Aandachtspunt is dat ten tijde van de beoordeling van de Commissie alleen een voorontwerp van het bestemmingsplan aanwezig was. Dit betekent dat de gemeente later zelf nog moet nagaan of het MER ten grondslag kan liggen aan het uiteindelijke bestemmingsplan, omdat de Commissie dit niet zelf heeft kunnen controleren.

¹ Per 1 januari 2018 onderdeel van de nieuwe gemeente Waadhoeke.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door nummer [3267](#) op www.commissie-mer.nl in te vullen in het zoekvak.

³ Na het locatiebezoek is het MER op een aantal punten aangepast. De aanpassingen hebben geen invloed op het oordeel van de Commissie zoals verwoord in dit advies.

2. Toelichting op het oordeel

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming. Ook zijn in paragraaf 2.2. en 2.3 aanbevelingen opgenomen die niet essentieel zijn voor het besluit, maar die zijn bedoeld voor verdere verbetering van de kwaliteit van de besluitvorming.

2.1 Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden

Het voorontwerp-bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor de uitbreiding van bouwvlakken van grondgebonden veehouderijen tot 3 hectare. Om te voorkomen dat negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Groote Wielen kunnen ontstaan bevat het bestemmingsplan een regel dat de stikstofdepositie van het bedrijf ten opzichte van de bestaande situatie niet meer mag toenemen dan 0,05 mol/ha/jaar, zijnde de drempelwaarde voor meldingsplicht van het Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS).

In het MER (paragraaf 4.1.1) is informatie opgenomen over het aantal stuks vee in de gemeente Menameradiel in de bestaande situatie. Daarbij zijn de aantallen in de vergunde situatie, de eigen inventarisatie en de CBS-meitellingen onderling met elkaar vergeleken. Dit levert voor een aantal diercategorieën aanzienlijke verschillen op. Zo blijkt dat het aantal stuks rundvee dat is vergund circa 3 maal zo groot is als dat er daadwerkelijk worden gehouden. Niet is aangegeven of dit nog oude vergunningruimte van stallen/bedrijven is die al lang niet meer in gebruik zijn, of uitbreidingsruimte die de laatste jaren is vergund en gebouwd, maar nog niet volledig in gebruik is genomen vanwege de recente afschaffing van het melkquotum. Tijdens het locatiebezoek is aangegeven dat dit grote verschil vooral wordt bepaald door oude, niet meer in werking zijnde vergunningen of meldingen, die door de gemeente nog niet zijn ingetrokken. Gemeld wordt (paragraaf 4.1.2.) dat in de autonome ontwikkeling het houden van 17.937 stuks rundvee mogelijk is⁴ en dat uit de CBS-cijfers blijkt dat er in 2016 3731 stuks rundvee werden gehouden in de gemeente, terwijl bijlage 4 het heeft over 11.855 stuks rundvee in 2016 op basis van CBS-cijfers. Onduidelijk is hoe deze cijfers zich verhouden tot de aantallen genoemd in paragraaf 4.1.1, namelijk 33.772 stuks rundvee conform de vergunde situatie en 11.885 stuks rundvee de CBS-meitellingen.

Voor het bepalen van de referentiesituatie wordt in het MER uitgegaan van de vergunde ruimte, gecorrigeerd naar de actuele, via CBS-gegevens vastgestelde, aanwezige dieraantallen. Dit is een algemeen aanvaarde methodiek om tot een inschatting van feitelijke situatie te komen. Het betekent dat alle vergunningen of meldingen hierin betrokken worden en, in geval van de gemeente Menameradiel, dat de dieraantallen voor melkvee tot circa eenderde deel van de vergunde omvang worden teruggebracht (vanwege het grote verschil tussen vergund en werkelijk aanwezig in de gemeente). Omdat er ook gegevens beschikbaar zijn van een recente inventarisatie van aantallen dieren (voorjaar 2017) hadden deze beter als uitgangspunt genomen kunnen worden voor het bepalen van de referentiesituatie, met eventueel een

⁴ Het bevoegd gezag heeft na vragen van de Commissie hierover aangegeven dat dit aantal onjuist is en dat in de autonome ontwikkeling het houden van 12.640 stuks rundvee mogelijk is.

correctie voor niet-vergunde situaties. De gegevens uit de inventarisatie laten immers zien welke vergunningen nog in werking zijn en waar in het kader van de Wet Natuurbescherming een vergunde ruimte aannemelijk is, en waar dit niet het geval is. Daarnaast merkt de Commissie op dat ten onrechte 'traditionele' emissiefactoren zijn gebruikt voor het bepalen van de minimale emissieruimte en niet de emissiefactoren uit het Besluit emissiearme huisvesting. Met een meer accurate bepaling van de referentiesituatie kan een meer betrouwbaar beeld worden gegeven van de potentiële groeiruimte van de veehouderij-activiteiten op de individuele bedrijven, zoals getoond in de uitvoerbaarheidstoets in bijlage 6 van het MER.

Gegeven bovenstaande is nog niet duidelijk in welke mate de in het voorontwerp-bestedingsplan geboden planologische ontwikkelruimte van 3 hectare voor uitbreiding van agrarische bedrijven ook daadwerkelijk gebruikt kan worden zonder een toename van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Sommige bedrijven zullen mogelijk emissiebeperkende maatregelen kunnen toepassen en daardoor de beschikbare ruimte binnen het bouwvlak geheel of gedeeltelijk kunnen invullen op basis van 'interne saldering'. Voor andere bedrijven zal op grond van de stikstofregulering geen uitbreiding van activiteiten mogelijk zijn (voor zover deze tot een toename van stikstofuitstoot leidt). Voor de betreffende bedrijven én voor de omgeving is het van belang dat het MER hierover voldoende duidelijkheid geeft.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER per bedrijf navolgbare informatie op te nemen die duidelijk maakt in welke mate door emissiebeperkende maatregelen, zoals het toepassen van verdergaande stalmaatregelen of een beperking van het aantal dieren of de grootte van het bouwvlak, toename van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden kan worden voorkomen. Ga daarbij uit van een navolgbare en zo actueel mogelijke referentiesituatie en van de maximale benutting van de mogelijkheden die het voorontwerp-bestedingsplan biedt.

2.2 Uitwerking ambitie energietransitie

De gemeente Menameradiel heeft tijdens het locatiebezoek van de Commissie aangegeven op termijn te streven naar energieneutraliteit, dat wil zeggen zelfvoorzienend te worden op energiegebied, met de nadruk op het zelf opwekken van voldoende duurzame energie. Op termijn worden het oprichten van zonnepanelen, kleine windturbines en de winning van aardwarmte (geothermie) kansrijk geacht, zo werd aangegeven.⁵ Het onderhavige bestemmingsplan is niet benut voor de ruimtelijke uitwerking van deze ambitie. Besloten is dit aspect na de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2018 door de nieuwe gemeente Waadhoeke op te laten pakken zodat er gemeenschappelijk beleid kan worden geformuleerd. De Commissie wijst er op dat het realiseren van genoemde ambitie consequenties kan hebben voor het realiseren van andere gebiedsambities, waaronder die voor natuur, landschap en leefomgevingskwaliteit.

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming over dit bestemmingsplan de relatie met het te zijner tijd te ontwikkelen energietransitiebeleid te verduidelijken. Beschrijf hoe in de toekomst zal worden omgegaan met eventuele conflicten met andere gebiedsambities.

⁵ Uit de zienswijzen blijkt dat verschillende particulieren aan de slag willen met duurzame energie.

2.3 Presentatie effecten van voornemen

Voor de aspecten waar negatieve effecten zijn te verwachten, zoals natuur, landschap en geur, zijn in het voorontwerp–bestemmingsplan regels opgenomen waardoor de effecten van het voornemen in het MER nihil tot licht negatief zijn beoordeeld. In het MER zijn alleen de effecten van het voornemen ná toepassing van deze regels gepresenteerd. Transparanter was het geweest in het MER zowel de effecten van het voornemen vóór en ná toepassing van deze regels te presenteren. Daarmee wordt namelijk duidelijk welk effect deze regels hebben op de effectbeschrijving en –beoordeling. Bovendien is het voor de besluitvorming juist van belang te weten welke effecten kunnen optreden zónder dat maatregelen worden genomen. De aard en omvang van deze effecten kunnen immers bepalend zijn voor de mate waarin de gemeente wil sturen in ontwikkelingen, bijvoorbeeld door het opnemen van planregels.⁶

- De Commissie adviseert de (beoordeling van) effecten van het voornemen te presenteren, zowel vóór als ná toepassing van de mitigerende en compenserende maatregelen zoals opgenomen in de regels van het bestemmingsplan.

⁶ In één van de zienswijzen is aangegeven dat verschillende waardevolle landschapselementen (onder andere historisch kronkelige sloten en bolle weilanden) via de regels nu onvoldoende bescherming krijgen. In de zienswijze van het Wetterskip Fryslân wordt geconstateerd dat de bevindingen uit het plan–MER over water niet zijn terug te vinden in het voorontwerp–bestemmingsplan en in de zienswijze van het Ministerie van Defensie wordt aandacht gevraagd voor het voorkomen van radarverstoring.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Hoe toetst de Commissie?

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het milieueffectrapport de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. De werkgroep bezoekt hierbij ook het gebied waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Wie zit er in de werkgroep?

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Jan Bakker

Sjoerd Bokma

Geert Draaijers (secretaris)

Harry Webers (voorzitter)

Wat is het besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld?

Het besluit over het bestemmingsplan voor het buitengebied

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor alle activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, moet in Nederland een milieueffectrapport worden opgesteld. De bijlagen C en D bij het Besluit m.e.r. <http://www.commissiemer.nl/regelgeving/besluitmer> geven aan wanneer dit het geval is. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteiten C14, D14 (veehouderij). Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden kunnen optreden, die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven.

Wie besluit over Bestemmingsplan buitengebied gemeente Menameradiel?

De gemeenteraad van Menameradiel besluit over het bestemmingsplan.

Wie neemt het initiatief?

Het initiatief voor het opstellen van dit bestemmingsplan en het bijbehorende milieueffectrapport wordt genomen door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Menameradiel.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 11 januari 2018 van het bevoegd gezag heeft ontvangen, voor zover relevant voor het milieueffectrapport, in haar advies verwerkt.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3267](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

